

Analytisk metode

In English: [Analytical Method](#)

Den analytiske filosofi bygger i al sin enkelhed på den fordom, at erkendelsen må gå via den objektive analyse, at udfordringen består i at opdele enhver problemstilling, ethvert fænomen, ethvert genstandsfelt for undersøgelse i sine essentielle bestanddele, for her ud fra at danne sig et sandt indtryk af indholdet i den helhed, der skal forklares, erkendes, beskrives. Den analytiske metode går ud fra at helheden, det der skal forklares, kan udledes af de dele, den er

sammensat af, og at verden i sin helhed kan forklares analytisk¹ ud fra en endelig mængde af i sig selv udelelige ontiske entiteter.

Metoden tjener som forbillede og påskud for at skelne mellem objektive og holdningsprægede fremstillinger.

Politiske kommentatorer og spindoktorer kalder sig meget sigende for "symbolanalytikere". Deres betegnelse for sig selv kan analyseres i overensstemmelse med deres metodiske forbillede: Udtrykket dækker over delelementerne; "symbolsk", "anal" og "ytring". Denne analyse siger selvfølgelig ikke noget om segmentet, men illustrerer performativt, hvad metoden kan: Skabe det udsagn, som er alt andet end neutralt i forhold til genstanden for opmærksomhed, samtidigt med at det er et eks. på metoden, der siger om sig selv, at den er neutral i forhold til genstanden, blot og bar beskrivende. Eksemplet er et, som jeg husker fra dengang jeg modtog undervisning i logik på Filosofisk Institut ved det daværende Odense Universitet af Jørgen Døør.

Det forhold - at det er den kognitive performance, distinktionerne, det aktive bag dechifrerings- og sammenstillingerne, der virker, også i analysen, når analytikeren højtideligt erklærer, at det er den skinbarlige virkelighed (de skinbarlige begreber, når det er begreber, der analyseres), der afdækkes neutralt og objektivt, når det tematiseredes delelementer, fænomenernes delaspekter, kontekstens bestanddele opdeles, for så til sidst igen at stå i den sammenstillede forklaring - det ville analytikeren gerne kunne reducere til det holdningsprægede, det ideologiske, dvs. til det, som den analytiske metode adskiller sig fra. Det er så også en del af forklaringen på, hvorfor man så tit husker at glemme, at når man som analytiker på

¹ Det er ikke længere en hemmelighed, at denne bog tager et helt andet udgangspunkt end den logik, der lader identitetsprincippet spille en mere eller mindre eksplicit rolle i den værensforståelse, der blander ontologi og erkendelsesteori sammen på den måde, der netop handler om, at kun det, der er med nødvendighed, og som ikke kan være anderledes, lever op til det værenskriterium, som bestemmer, hvad der kan tillades som indikeret i en "sand" beskrivelse, f.eks. som det sker i den objektiverende analytisk deduktive tingslogik. De selvorganiserende fænomener, livet, kvalitetene og alt det flygtige, som denne "objektive analyse" skulle stå i ydmygt tjenerforhold til, forsvinder, bortforklares med nødvendighed, som følge af den analytiske metodes iboende ontologi. Vi tager i stedet udgangspunkt i et differensteoretisk standpunkt, og holder fast i, at kunsten, når det drejer sig om at stille regler op for en ramme i en forklaringsstruktur, må være ikke af formelle eller metodiske grunde at udelukke noget, eller lukke af for muligheder på forhånd: "Spencer Brown betont in einer der verschiedenen Vorbemerkungen zum Haupttext der Laws of Form, "dass bei der Verwendung von `sein` in Definitionen keine Aussage darüber getroffen werden soll, was und wie etwas ist, sondern dass eine Regel in einem Spiel ausgedrückt werden soll." (s.68 i "George Spencer Brown, Eine Einführung in die `Laws of Form`, Af Tatjana Schönwälder, Katrin Wille og Thomas Hölscher, 2004.)

den måde forsøger at fremstille sine egne beskrivelser som objektive, så er det netop udtryk for en kognitiv performance.

"Symbolanalytikerens" er sin egen største troldmand, hver gang teoriens eller metodens indre øje dikterede det ydre empiriske øje, hvordan det skal importere virkelighedens unikke og løsrevne delaspekter i det kognitive felt.

Den analytiske metode kan selvfølgelig ikke undværes som ideal og ledetråd. Men den må være i stand til at mediere og analysere sig selv, som det aktive i dechiffringen af det tematiserede, og så er analytikerens ikke neutral længere.

Der ligger et performativt moment bag enhver kognitiv adfærd, bag en hvilken som helst beskrivelse, og en hvilken som helst analyse².

Distinktionerne og sammenstillingerne er i sig selv kognitiv performance. Dette autonome bidrag, som tilhører den kognitive adfærd, er del af realitetens italesættelse. De indføres i den verden,

² Immanuel Kant er om nogen metodens mester, der med sit hovedværk "Kritik der reinen Vernunft" og på metodens betingelser går til metodens grænser i sin "Transzendente Analytik" ("Zweites Buch, Die Analytik der Grundsätze") af den menneskelige erkendelses formåen. Jeg har allerede her i bogen refereret til Heideggers kritik af den vestlige verdens værensforståelse, som han kritiserer for at være determineret af teoretiske og ontologiske fordomme, f.eks. en ontologisk dualisme mellem ånd og materie. Kritikken er især rettet mod Kant. På et tidspunkt i den del af sin analyse, som vi finder under overskriften, nævnt her i noten, får Kant brug for det, der skal holde sammen på den mosaik af løsrevne identiteter, der tilsammen skal "syntetiseres" i erkendelsen af "realiteten", der netop pr. definition og med udgangspunkt i den analytiske metodes forestilling om det elementære, det identiske, det som er med nødvendighed og som ikke kan være anderledes, ikke kan være andet end en syntese af det forskellige, i en syntese, hvor det ene må svare til det andet. Som klister i processen, som kompensation for den ekstremt fattige og atomiserende tilgang, han har til forstanden, med dens begreber, forenende enheder og forenede enheder af kategorier, - til dømmekraften og - til den rene fornuft, støder han på "indbildningskraften", der dukker frem som den levende reproduktion af forbindelsen mellem sanseligheden og begrebsverdenen med sine skemaer, der falder som både tidens, sindets indre tilstand og som samtidigt omfattende begrebernes kobling med den rene anskuelse, empiri og adækvate gengivelse af det, som har krav på at være i realiteten, dvs. den objektive bestandighed i tingenes udstrakthed, materiens substans, der afslører sig i den bestandige modstand over for det kognitive apparat. Se "KdrV" B s. 176 til s.188. På disse få sider forsøger Kant at kompensere for det konkrete, som han har fjernet sig fra, med sin ekstremt analytiske og selvhypnotiserende teoretiske metode.

Korrespondensteorien, begrebet, der retter sig som en forestilling af en forestilling, altså mod anskuelsen, afslører sig som billede på billede på ? Hele den analytiske metode braser sammen i "indbildningskraften", som Heidegger igen og igen påpeger, at Kant løber skrigende bort fra igen, selv om han klart nok har fået øje for den. Dette kæmpe dyr i åbenbaringen, tilværelsens umådeligt samtidige syntese, der bærer enhver af disse så åh så objektivt analyserendes analyser.

som analytikerne kommer frem til med deres analytiske metode. De er objektivt til stede, og skabes objektivt. De kan opdages, når de er opfundet, og de kan opdages som noget iagttageren ikke har opfundet. Relationen mellem opdagelse og opfindelse ses via refleksionen, iagttagelser af første og anden orden.

Det performativt skabende moment er objektivt set til stede i analysen, såvel som de objektive delaspekter, man med analysen mener at afsløre, kan siges at være objektive. Således bidrager man til og former den realitet, som man påstår kun at ville afdække. Den italesatte realitet skabes og formes mellem hænderne på dem, som påstår at stå uden for³.

Analysen indfører distinktionen, og det er dens "objektive" bidrag til erfaringen.

Analysen er ikke neutral i forhold til dens resultater, selv om den skulle udleve sig på forestillingen om, at dens fremstillinger af verden var den skinbarlige afdækning af virkelighedens sande tilstand. Det må dog beskrives af en i forhold til den analytiske metode ekstern iagttagelse. Vi kommer til iagttagelser af 2. orden lidt senere.

³ Tegnet, det der står, viser, er, eller afslører noget andet, lever ved formen, dvs. det får aktivt sin betydning, mening, i kraft af en kontekst, hvori det virker som tegn. Det sociale, den kommunikative praksis, psyken, kan tematiseres som den implicite kontekst, der bærer tegnets betydning (funktion), det "at" det betegner det betegnede. Den kognitive praksis uddifferentierer sig operativt fra sin omverden, som et autopoietisk system. Den er den implicite kontekst, baggrunden, den ontologiske forudsætning, man vil, i forhold til den eksplicite funktion i tegnanvendelsen f.eks. Uden dette implicite, denne kontekst, der må være momentant blind for sig selv, dvs. leve hen i tegnets betydning, for at forstå tegnet, ville tegnet ikke være noget tegn. Tegnet har for øvrigt den egenskab, at det kan manifestere sig som tegn for sig selv. "Re-entry" kaldes det, når en form falder i sig selv, dvs. træder ind i sig selv. Formen er det performative moment ved det, der sammenholder og sætter forskellen mellem det betegnede og det betegnende, dvs. den enhed, som denne perfekte sammenholdende adskillelse lever ved (perfect continence). Forudsætningen for at den virker, kognitivt, dvs. forudsætningen for at det betegnede på den måde kan komme til syne som det betegnede, er den differentierende indikation. Men netop når tegnet selv står for sig selv, dvs. med lige ret optræder som både det betegnede og det betegnende, så bryder indikationens entydighed sammen. Iagttagelsen, der lever ved formen, der træder ind i sig selv, bryder sammen, dvs. den mister sin entydighed. Det handler om selvreference, og f.eks. det, at formelle systemer, der lever ved regler for regel anvendelse, alle fører til tilstande, der følger med nødvendighed af systemet, men som ikke kan indskrives entydigt i systemet under en af kun to tilladte værdier (de kan herefter hverken kvalificeres som entydigt sande eller falske). Se nærmere Luhmann i "Probleme der Form" s.45 – 68. 1993 og "Laws of Form" af George Spencer Brown 1969.

Det moderne samfund opstår og går under med sin selvbeskrivelse. Analysens performance, dens aktive distinktioner, falder som del af verden, for øvrigt sammen med alle de andre forskelle, der gør forskel.

Det betyder ikke, at alt er lige tilfældigt, at alt er subjektivt eller ligegyldigt. For det gør netop en verden til forskel, objektivt og subjektivt at lade som om at den ikke er en tilfældighed, og det skal man ikke tage fejl af. Hvis man lod som om, at alt var lige tilfældigt, så ville erfaringen lynhurtigt opløses i ren entropi, uorden!

Erfaringen lever og dør ved sine betingelser. Det kan godt være, at der er et moment af tilfældighed i⁴, hvordan vi er kommet her til. Men det er ingen tilfældighed, at det kan lade sig gøre at orientere sig, som om det ikke var en tilfældighed.

Det er ikke ligegyldigt, hvilke distinktioner erfaringen bygger på, dvs. hvilke semantiske forskelle en beskrivelse arbejder med. De kan tematiseres, i kraft af sig selv og andre semantiske forskelle, der gør forskel.

Det kan således beskrives, at det moderne samfund vil være mere på omgangshøjde med sig selv ved at inddrage det performative moment i sin selvbeskrivelse.

Det, at bekende sig til sit aktive bidrag i tilgangen til og bidraget til det moderne samfunds selvbeskrivelse, er det samme som at bekende sig til sig selv som socialt væsen.

At tro at man kan forstå det sociale uden at bidrage og forme det, det er simpelthen forkert. Det er derfor, at den analytiske metodes realitetsprincip kan kategoriseres som henhørende til kategorien af urealistiske realitetsprincipper, der fungerer bag massemediernes konstruerede realitet⁵.

⁴ Hvis man vil kategorisere tradition, kontekst og vilkårlighed som det tilfældige! Gør man det, ja så er det ud fra en distinktion, der ikke kan træde ind i sig selv, uden at det får aldeles uforudsigelige konsekvenser for det sete som set! Distinktionen mellem det absolutte og det tilfældige, (det kontingente, hverken umulige eller nødvendige) er hverken uskyldig eller entydigt at indplacere i sig selv. Og det er ikke bare et teknisk fif, der bringes i anvendelse her.

⁵ Jeg er her i teksten meget optaget af de oplysningsidealer, som medierne eksplicit holder op for sig i sin selvbeskrivelse. Jeg mener ikke her i teksten fra 2011 at medarbejderne bag oplysningens projekt, idealerne om globaliseringens og det globale marked er sig sin ontologi og filosofi bevidst nok. Nu hvor vi er kommet frem til 2024 vil jeg understrege, at markedet som realitetsprincip sammen med den alt overgribende mangel på filosofisk kvalificeret selvbeskrivelse udgør baggrunden for den udvikling, vi nu er vidner til. Distinktionen mellem subjektivitet og objektivitet praktiseres for primitivt. Populister har det for let. Alt bliver i deres hænder netop lige

Italesættelsen af realiteten virker bl.a. under dække af det skin af objektiv, neutral beskrivelse, som er forudsætningen for forvekslingen af realiteten med den italesatte realitet, hvor det interessante er italesættelsen som realitet, dvs. realitetens konstruktion.

Hvis ikke symbolanalytikerne havde deres analytiske metode at hen-vise til, havde de mindre at dække deres på mange måder arbitrære, aldeles uforpligtende eller ligefrem patetiske form for performance ind under.

Kunne de ikke ikklæde deres performance objektivitetens skin, var deres muligheder for at italesætte realiteten ikke til stede på samme måde.

Uden dette skin af objektivitet, uden dette "som om", ville de være nødt til i langt højere grad at lade deres fremmedbeskrivelse betinge af den eksplicite selvbeskrivelse, dvs. lade fremmedreferencen kvalificere eksplicit i selvreferencen. I stedet vælger de stort set altid at fortrænge opmærksomheden om deres performance med den dogmatiske påstand om at være kun objektivt analyserende.

objektivt og subjektivt, fordi den primitive distinktion er obsolet og de derfor kan manipulere fuldstændigt fritstillede. Med Trump som ny leder af den fri verden så vil der ikke længere være en forpligtende forbindelse mellem samfundets alment forpligtende konflikt med sine livsbetingelser og det politiske systems handlinger. Det eneste, der eksisterer for Trump, det er hans konflikt med alt andet, ham mod alt andet. Konfliktens primitive realitet har taget over. Det kan så beskrives som en af realitetens konflikter, men ikke uden om funktionelle semantiske forudsætninger, iagttagelsesformer og distinktioner, der har som tema at afsløre konfliktens fordømmende form for performativ selvbekræftelse. Nænsom og offentlig tilgængelig tvivl og omtanke, det er ikke Trump, det har han ligesom sat trumf på!